

Излази сваке седмице
на читавом табаку.
Претплата, огласи и до-
писи шаљу се уредниш-
тву „Гл. Народа у Н. Сад.“

ГЛАС НАРОДА

Цена је листу:
на годишњу 4 фор.
на по године 2 „
на три месеца 1 „
за Србију годишње 5 „

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ 5 НОВ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ, ЦЕНЕ СУ ЗНАТНО НИЖЕ ЗА ОНЕ ОГЛАСЕ,
КОЈИ ШТО ЧЕШЋЕ ИЛИ У ШТО ВЕЋЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

ПОСЛАНИЦЕ Г. ВЛАДИКЕ ЖИВКОВИЋА.

У месецу марту написао је и разаслао преосвештени господин владика горњокарловачки Живковић две посланице на општине и свештенство у својој дијецези. У првој хвалећи то, што народ сам у својим општинама управља црквом и школом, опомиње благим речма општине да поред права, које добише и на дужност своју незаборављају, те леним да издају свештенику његову заслугу, јер, што је сваке хвале вредно, преосвештени г. владика исповеда, да он „сматра за највећу срамоту, коју бацамо сами себи на свој образ и на леп глас своје сазреле свести о самоуправи“ кад би са политичном влашћу морали истеривати заслугу свештеникову и вели да би га тешко заболело кад би у крајној нужди морао попустити да се и тим путем куни плаћа свештеничка, коју ови на много места за више месеци, а негде богме и за више година добивали нису. У другој говори о томе какво је свештенство у његовој дијецези. Признаје истина, да има ваљаних свештеника, који су огледало у томе чину, али то брзо и у кратко прелази и ниже једно за другим така неваљалства свештеничка, да кад их проучиш срамота ти је, што си син онога народа у коме може така измета бити. Намера г. владике може најплеменитија бити, али начин којим је потеглао зло да лечи, од зла горе чини. Прљаво рубље не пере се ван куће. Нека и има таквих свештеника, али онога, који је таки, преда се, па по њему! Ни у рату, де преки војнички суд суди, неосуђује се ни у најгорем случају ђутуре, него се десеткује. Двоицу, троицу свуци па ће се и остали усаветовати!

Али колико је посланица у нашем народу шкољива, толико нам је сто пута убитачнија што и туђину у руке дође.

Но колико нам је жао, што је преосвештени господин, ма и нехотице, дао непријатељима нашим нож

у руке, толико нам је неправо што они, код којих грђа зла има неће да виде у своме оку балван. Што пруске, лутеранске, новине радују се што један владика зло свога свештенства на видело износи то нам није чудо, они би га у небо дигли, кад би још католички владика био; али што аустријске, католичке, новине из тога за себе капитала граде, то је већ прешло у безобразлук. За то ево ћемо и њихову дику да изнесемо на видело, па нек виде, покрију се, и ћуте.

Мисионари то су они, који имају да из друге вере у католичку веру приводе, то је обично најбоље свештенство католичко, и ево како Бугари, стадо њихово, своје пастире описују. Католичка општина у Белини у Бугарској више се пута тужила на покоре својих свештеника но бадава. Сада је потужила се аустријском заступнику у Цариграду Зичију, јер свештенство њихово шаље им се из Аустрије. У тужби се наводи међу осталим ово: „Ми не можемо више да подносимо њихову притворну светињу и њихова насиља. Ми идемо у цркву, али тамо чујемо само неовку, место речи божије. Колико пореза држави плаћамо двоструко морамо нашим разузданим духовним очевима да дајемо. Они недаду нашој деци, да се уче. Грабљиви су тако, да неће да саране мртаца, ма сраспао, док до последње паре не платимо таксу, која је као и они претерана. У нашим селима има 40 до 50 младих људи, који не могу да се ожене с тога, што нема девојака католичке вере а попови им недају, да узму девојку друге вере. Међутим 36 најлепших и најздравијих девојака живе око попова као калуђерице.“ То је покор у Бугарској, а какви их још има на другоме месту, али католичке владике о томе не само сами да не говоре, него анатемашу оног, који се то осуђује рећи. И то је зло, али куд ће горе ако неће међу Србе!

ПРЕД САСТАНАК ЕПАРХ. СКУПШТИНЕ КАРЛОВАЧКЕ АРХИДИЈЕЦЕЗЕ.

На светлу среду 16. априла о. г. решио је административни одбор архидијецезе карловачке, да се 6. Маја о. г. састане епархијска скупштина.

Од 1872. године до сад није држана ни једна скупштина-епархијска. Узрок томе свакоме је познат. Онај, који је требао да је сазове био, је што је и

остао, непријатељ тој народној установи. Сада се ствари изменуле, епархијска је скупштина сазвана, али баш за то што се за две године није састајала и што су данашње прилике јако озбиљне нужно је да скупштина буде цела, потпуна, нужно, је да сви чланови дођу. Истина да је у овом оскудном добу тешко да један за многе о своме трошку и дангуби и ради, али баш у толико је већа заслуга, у толико је већа љубав према народу, који члан епархијске скупштине заступа. Да ће бог, те ће се терет што га саде чланови епархијске скупштине долажењем на скупштину носе, ако не сасвим скинути а оно олакшати, и баш ради тога олакшања ваља сада чланови епархијске скупштине из архијерејске листом на скупштину да дођу, јер ће се покрај многих других важних предмета договарати о накнади дневница и путнога трошкага.

Позиви на епархијску скупштину разаслани су, али да се ни би десило да коме члану случајно до руке не допру ми штампано овде имена чланова архијерејске епархијске скупштине и послаћамо свакоме један број овога листа, те од двога јамачно ће једно добити и дознати, да му ваља 6. маја ове године на састанак у Карловце. Ево дакле, које су чланови епархијске скупштине поменуте дијецезе.

Г. Г. Свештеници: Атанасије Поповић, Светозар Сечански, Максим Живковић, Стеван Марковић, Јован Максимовић, Јован Јовановић, Стеван Моловић, Јертимије Вукадиновић, Никола Савић, Георги Магарашевић, Јован Димитријевић, Григорије Георгијевић, Урош Милутиновић, Светозар Поповић, Стеван Анђелић, Дамјан Јеврић, Милутин Петровић, Георгије Марковић, Георги Радојчић, Никола Каћан-

ски, Авакум Стајић, заменици Лазар Поповић, Никола Блидовић, Илија Пергаћански, Стеван Бановић, Михаил Велендерић, Стеван Симоновић Каменица, Ђока Грчки Черевећ, Стеван Милетић Нештин, Марко Поповић, Беочин, Паја Јанковић Ст. Пазово, Шандор Радовановић Карловци, Марко Јањанин Сасе, Аца Натошевић Слангамен, Аврам Мишковић Јасак, Урош Вујић Приг. Павле Јовановић Нерадин, Ђорђе Анђелић Врдник Павле Вујић Ст. Бановци, Лазар Божић Сурчин, Стеван Ивачковић Шимуновци, Петар Ичко Бановци, Ђорђе Пуљевић Белегиш, Димитрије Орел Земун, Љубомир Вујичић Шимуновци, Светозар Тарбук Белегиш, Милош Миладиновић Ст. Бановци, Лазар Томашевић Ст. Бановци, Миливој Јанишевић Сурчин, Младен Коларовић Митровица, Ђорђе Костић Митровица, Стеван Димитријевић Рума, Коста Стојшић Рума, Јован Ристивојевић Јарак, Аца Филиповић Кузмин, Јосим Радојчић Добринци, Бура Јанковић Адашевци, Сава Петровић Ердевик, Коста Мојић Вингула, Стеван Бошковић Гргуревци, Драгић, Милинковић Лаћарак, Марко Асентијевић Осек, Арса Николајевић Даљ, Милан Миланковић Даљ, Михаил Рогулић Вуковар, Александар Вукашиновић Вуковар, Јован Марковић Вуковар, Младен Поповић Товарник, Јоца Форишковић Шид, Ђорђе Симоновић Шид, Кузман Пејић Митровица, Паја Арсенић Илок, Тодор Мijatовић Бобота, Тодор Прекодравац, Трпиња, Пера Миловановић Винковци, Дамјан Дукић Беркасово Јаков Миланковић Земун, Живко Василијевић Земун, Јован Живановић Карловци, Петар Малетић Сусек, Јосиф Беличевић М. Вашица, Ђорђе Натошевић Нови Сад, Стеван Ристић, Ђорђе Војновић, Стеван Лазић Карловци.

НЕШТО ИЗ НАУКЕ О ВРЕМЕНУ.

VIII. Свезана топлота расхлађује, а одрешена загрева.

Ко размисли о томе, како се вода претвара у пару кад се загреје, и како ова пара узима са собом много топлоте да би као таква постати могла, тај ће лако појмити, да се морају расхладити они предели у којима се доста паре образује. — Сунчана топлота тада не помаже много, јер је пара са собом односи.

Отуда следује, да је свакад хладно онде, где вода испарава, јер је топлота утрошена на произвођење паре; пара држи сад у себи ту топлоту, или како се научно каже: Водена пара веже топлоту.

Кад се у лето десисасвим велика врућина, па, у том и велики пљусак падне, онда је за време пљуска још несноснија врућина, али после кише, како се обично вели, време се прохлади. Одкуда то долази? Отуда, што је после кише површина земљина мокра, и вода почиње испаравати; кишница се дакле опет претвара у пару. За то је нужна топлота, а та то-

плота извлачи се које из земљине површине, које из ваздуха; с тога дакле охладе се и земља и ваздух.

У Варошима, у којима се преко лета улице поливају редовно водом, не само да је то пријатно већ и здраво, јер испаравање воде веже топлоту и тако расхлађује ваздух.

Али дешава се и противно. Исто тако као што се домаћици оиржи рука, кад њоме пређе преко водене паре, која се на њеној руци претвара у воду, исто се тако догађа у природи у велико т. ј. да водена пара испусти топлоту што је у себи има. Кад се у ваздуху водена пара претвара у кишу, она испушта топлоту, коју је држала везану, па с тога време увек буде топлије пред кишу или снег; то сваки читалац зна и из искуства.

Кад у зиму хладноћа на један пут попусти, онда се зна да ће бити снега. Јер је у самој ствари само с тога топлије, што се горе у ваздуху вода претвара у снег, и тиме испушта из себе своју топлоту.

Кад је у лето јака омара, онда кажемо обично, биће кише; то што ми као што рекох, знамо из искуства, збива се овако: Пара се у ваздуху претвара у воду, испуштајући из себе топлоту, и људи онда мисле да сунце јаче пече но обично. С тога је лети похладно у земљама где има много воде, јер туда вода много испарава и односи са собом топлоту, али је опет у зиму топлије но кад не би било воде, јер се водена пара претвара у воду, и отпушта топлоту коју је држала у себи.

То пак има врло велики уплив на време, уплив, који се да напред прорачунати.

За пример навешћемо Лондон и Берлин. Положај те две вароги тако је, да би у њима и летња топлота и зимња хладноћа морале бити једнаке. Али како је Инглеска острво у сред мора, дакле грдно много воде има око себе, те према томе и вода око Лондона испарава много више, онда је тамо лето хладније; а почем кише и магле опет због воде бивају чешће, то је и зима далеко блажија но у Берлину, око кога тога свега нема.

Још мало на ћемо видети, како су подобне околности од највећег уплива на целе земље, те оне према томе против правила, имају често похладно лето а топлу зиму.

IX. Загони времена и њихово реметење.

Кад погледамо на природне појаве у ваздуху у опште и у великоме размеру, то се они дају напред израчунати, и заиста, може се с поузданошћу предсказати време за велике пределе. Шта више има земаља, у којима време није непостојано, већ се мења у одређено време и по одређеним правилима.

У земљама око полутара, где је сунчана топлота врло велика, за време тамошњег лета влада неопирана велика врућина, ветра никако нема и сухота је необична. Врућину узрокује сунце, ветра нема јер се ваздух загрева и пење на више, а сухота долази отуда што се сва вода у ваздуху великом топлотом претвори пару. Тамо траје овако време редовно дотле, док зима не наступи, премда тамошња зима никад собом не доноси мраз, јер и тада сунчани зраци падају на земљу готово управно. Али с тога, што сунце зими не загрева земљу баш сасвим онако јако као и лети, ваздух не задржава своју првашњу топлоту, а с обрта долазећи хладнији ваздух чини, те се водена пара претвара у воду, и зима се тамо састоји сва у томе, што пада дуга непрекидна киша.

Отуда су правила времена доста стална у топлијим пределима, и промене времена не бивају изненада као кад нас. У тамошњем јелету врућина, тишина и

сухота, и у тамошњој зими источни ветар, олује и непрестана киша. — Кад киша престане, за неколико дана ето опет лета, земља цвета на ново и доноси плодове.

Ово важи само за пределе који су око полутара. Што даље одатле идемо обртима, тим бива различније лето од зиме, дужина дана и ноћи, топлота од хладноће, а с тим и стање ваздуха, или време.

Да погледамо пределе у којима ми живимо, и у којима је време већ доста неправилно, и да видимо изближе узроке тим неправилностима.

Ми живимо готово у средини између северног обрта и полутара земљиног. Као што смо казали, од обрта вечито струји хладан ветар, дакле северац; а горе у ваздуху струји од полутара тонал ветар, дакле југ. Обртањем земље око своје осовине северац постаје североисточан, а горњи т. ј. југ, постаје југозападан. Североисток долази из хладних предела, дакле нема у себи паре водене; кад дакле дува североисток или устока, онда имамо ведро небо, сунце греје, али само немамо топлоте. Ако нас тај ветар посети у зиму, он чам доноси сув мраз; тада сунце дању дивно сија, ноћу звезде дивно светлуцају, али нам се поред све те дивоте смрзава дах из уста. То је онај ветар, што чешће дува првих пролетњих дана, када при свој сунчевој јасноћи опет осетну хладноћу имамо. То је сасвим природно. Ветар дува од северног обрта, где се снег и лед тек почиње топити упливом сунчане топлоте, која тада не може и ваздух да загреје.

Тако би време ваљало да је правилно код нас; али горњи топлији ваздух као што већ знамо, струји од полутара обрту, а ми живимо управ у пределу, у ком се топлији ваздух на ниже спушта и продире у хладни, и у великим просторијама додира површину земљину, те тако узрокује топле ваздушне струје, које се мењају с хладнима.

Што се на полутару збива једно преко другог, то код нас бива једно поред другог. Тамо јури хладна струја доле а топла горе; али се у нашим пределима сусрећу обе ове ваздушне струје у близини површине земне, боре се међу собом, гледају да потисну једна другу, јуре се и гађају тамо и овамо преко разних предела, и на тај начин доносе собом најразличније време, на жалост и тугу свима што списују календаре с предсказивањима времена, отежавајући у исти мах и само научно испитивање.

У идућем чланку идемо да видимо, у колико је ово стање и положај нашега предела узрок, те је време код нас тако промењљиво.

О НЕПРИЈАТЕЉИМА УСЕВА И КАКО СЕ ТАМАНЕ?

Нема те радње, која би толико зависила од природе и појава природних, као земљорадња. Кад земљоделац своју њиву како ваља обради и у земљу

семе баца мисли, да је све учинио, што му је у власти. С тим је крај целој вештини његовој; оће ли родити или не то он на Божју вољу оставити мора.

И кад се узме на велико, тако и јесте: све стоји до Божије воље — ако Бог да родиће, ако не да неће. О томе су се земљоделци најбоље осведочили. Но опет нека земљоделац не мисли, да је свршио свој посао, кад је семе у земљу смирио, јер сад тек долази брига, како ћеш усев од непогоде и душмана његових сачувати? Није човек тако нејачак, да неби могао опасности, што му усеву прете уклонити. Зато немој скрстити руке, као очајник, па све оставити на Бога, јер он вели: помози си, па ћу ти и ја помоћи!

Човек се не може тући са непогодом и неродицом, ал може се толико довити, да душмана, који оће усев да му потре за раније ослаби. Дакле колеко толико може усев од штете сачувати и за богатију жетву спремити. Новија је наука и то пронашла, па ако наши стари нису ништа од тога знали, те се нису ни користити могли; зашто ми сад да се не помажемо?

Неродица и многи душман наших усева долази од животиње, која о растињи живи.

Тако је дао Бог, да се животиње у усевима нашим легу и њима, да се ране. Ал Бог неће, да људи помру од глади а оне да се мложе. Зато ти човече гледај за собом, па им не дај ма да не превладају.

Међу животињама особито штете усевима тако звани зарежњаци — инсекти — и црви; то су: бубе лептирови, гусенице и сијасет животињица, што се у усеву легу. Учеваци тражили су те животиње, гледали какве су, од куд живе, како се легу; па су написали књиге о њима. На тај начин су они тако рећи изшпионирали те наше душмане, те се сад зна, како им се може досадити?

Још док је било пуне земље није ни тога гада толико било. Ал како се земље на све стране разораше и засејаше, то је и њима више ране и поља спремно, да се множити могу. И што људи више земље обрађују и засевају тим је више њих на овоме свету. Па како се пусти брзо и много легу би све опустили; ал је добар Бог те им не да области. он се стара да се и тамане.

Тако је он пустио неке зољеве (Ихнајмони Schlupwespen), кои избуше чауре и љуске од куд се они штетљиви зарежњаци легу, те у њих снесу своја јајца и тако их тамане. Ти зољеви почине чуда од зарежњака, за неколико дана потамане на милион милиона тога гада. Осим те феле зољева има још много других животиња, које је природа дала, да во, јују на непријатеље усева. Кад дакле земљоделац буде готов са сејањем, нека му то буде прва брига: како ће овима чуварима, које Бог наместа и плаћа склоништа дати?

Таки је чувар на првом месту кртина, коју људи за пра Бога гоне и убијају. А кртина не чини штете од усева, она не једе усев већ оне црвиће што усев тамане.

За тим долази јек, тај гомилом тамани гадове. Ту је и слепи миш, кои живи о самим лептирицама, што ноћу лете и многе штетљиве гусенице легу. — Ласица живи од мишева и пацова. Даље су нам и жабе, корњаче и гуштерови корисне животиње, те и њих ваља на миру оставити. Има још и нека врста мишева (Spizmaus) кои се разликују од обичних штетљивих пољских мишева тиме, што не потиру усев већ зарежњаке и гад. Сваки кои буде имао прилике, нека мотри на те животиње, како и од чега живе, па ће сам увидити, колеко су од користи. Оне обично траже зарежњаке по рунама и пукотинама у земљи зидинама и по дрвима. Да споменемо још мраве, пољске стенице и паукове, који су тако исто од користи, јер тамане оне гадове.

Најпосле од тица има још највреднијих чувара и добротвора усевима. Многе тице живе од самих зарежњака међу тима су ове: детлић, кукавица, црвендаћ, ласта и друге тице понајвише певачице. Има их које не живе од самих зарежњака, ал док ране младе утамане сијасет гадова. Овамо спадају сенице, чавке, чворци, врапци, финке а особито пољска врана. Кои земљоделац није њу видио, кад за плугом иде. И шта ради? У стомаку једне вране нашло се 45 само црвића осим других зарежњака.

Земљоделац сачуваће свој усев најбоље, кад тим тицама даде скровишта. Свуд по Енглеској налазе се на увратинама засађена дрва појединце ил у гомили, која особито тици служи, да се гњизди. Додуше земљоделцу је не угодно подизање дрва на њиви ал кад помисли каква би била корист отуд по усев онда нека не разгађа. Осим тога ова су дрва на лепоту лепа видити; а слатко је у њином ладу на припеци одморити се. Добро би било по њиви овде онде мотке са пречагом горе побости на које би вране чавке и друге тице седати и њиву боље разгледати могле. Особито у године, кад мишеви нагрну ваља то чинити. Сваки се може сам осведочити, како тице онде непрестано седе, вребају и на мишеве залећу се. За ситну тицу добро је по обалама жбунове засађивати, да се гњизди тамо. Учитељима и општинским старешинама препоручује се, да што строжије раскалној деци забране дирати у она гњизда и тичице плашити. Зими, кад дебео снег све покрије и нагони ове бедне тичице, да гомилама гладне и озебле потраже у селима, варошима и љуцким становима себи станга, нетреба их гонити и одбијати већ гостински примати и наранити, оне ће то на лето стоструко платити.

Још нека се земљоделац стара, да му њива снажан, здрав усев понесе, јер таки усев неће се лако подати црвима, ма да га и нагрису; онај слабији и ержљавији не само што пре подлегне и угине, него и гад на њега волије ићи него на снажан и здрав. Зато је нужно одабрати најбоље зрно за сејање, а не ма какво; свака врста ране да добије земљу, која јој годи; њива нека је ваљано урађена

узорана и нагнојена. Тим ће усев јаче потерати и здравији бити. Не ваља на њиви ни близу ње поново сејати исти усев ако је на њој гад овладао, јер тиме се мложи.

Најпосле добро уређена пољска полиција — чувари, јесу велика потпора за усеве. Ту је нужна законска уредба, јер поједини људи немогу ништа учинити сами кад наиђе напаст на целу земљу и атар. Власти нека наредe, да се у годинама, кад кокице — мајске бубе Maikäfer — највише излетати стану, на њих хајка дигне и тако тамане и убијају. Ваља наредити да се гњизда гусеницама уништавају, мишеви хајком требе. То не вреди ништа што ће један или други своју земљу требити, кад читаве општине

заједнички треблење предуму, тек онда може бити одкористи. У Француској се законом казни са 5 франка онај, који своје воћке од гусеница не истреби. У Немачкој су у неким окрузима Алтмарка једну погану растињу — Wuherblume, — која је усевима шкодила, тако истребили, што је сваки газда морао илатити за сваки струк који се на његовој њиви нађе. Сад тамо нема ни трага ни гласа том корову, а био је тако овладао, да су се забринули, шта ће и како ће с њим? То важи и за сваку невољу која земљом влада: поједини човек не може сам учинити ништа, док се сви не сложе и заједнички не одупру невољи.

ИЗВЕШТАЈ УПРАВЕ СРПСКИХ НАРОДНИХ ФОНДОВА

о стању фондова и фундација, стојећих под њеним руковањем, за годину 1874.

(Наставак.)

V. СТИПЕНДИЈСКИ ФОНД САВЕ ТЕКЕЛИЈЕ

А., Примање.

	у обвезницама фор. н.	у готову фор. н.
На крају 1873 г. ост. је и то:		
а.) у готову		7.952*30
б.) у растер. 44.635*50		
в.) у пр. обв. 276.755.—	321.390*50	
Од враћене главнине		10.100
„ камате ,	1.050	14.797*61
„ камате на камату		96*52
Зајам (вид. издав. бр. 3.)	26 900	
Сума примања	349.340*50	32*946*43

Б., Издавање.

На стипендије		1.666*17
„ порез		1.512*35
„ зајам		27.950
Враћ. глав. (вид. пр. бр. 2.)	10.100	
Исправ. по примет. на рач.	12.000	
Кад се одбије од прим. са	349.340*50	32946*43
Остаје на крају 1874. и то:		
у готову		1.817*91
у растерет. 45.685*50		
у пр. обвез. 281.555.—	327.240*50	

VI. СТИПЕНДИЈСКИ ФОНД МИТРОШ. ПУТНИКА.

А., Примање.

На крају 1873. остало: а.) у готову		320*13 ² / ₁₀₀ .
б.) у др. обвез. 6.000.—		
в.) у пр. обвез. 9.885.—	15.885	
Од враћене главнине		1.260
„ камате		956*39
„ камате на камату		15*91
Сума примања	15.885	2.557*43 ² / ₁₀₀ .

у обвезницама
фор. н. у готову
фор. н.

Б., Издавање.

На стипендије		800
„ порез		47*67
Враћена главнина	1.260	
Сума издавања са	1.260	847*67
Кад се одбије од прим. са	15.885	2.552*43 ² / ₁₀₀ .
Остаје на крају 1875 и то:		
у готову		1.704*76 ² / ₁₀₀ .
у обвезницама једин. држ		
дуга	6.000.—	
у прив. обвезн.	8.625.—	14.625

VII. СТИПЕНДИЈСКИ ФОНД АРХИМ. ЗЕЛИЋА.

А., Примање.

На крају 1873. остало: а.) у готову		374*29 ² / ₁₀₀ .
б.) у растер. 1.176.—		
в.) у пр. об. 18.500.—	19*676	
Од камата		439*30
„ камата на камату		5*97
Сума примања	19.676	819*54 ² / ₁₀₀ .

Б., Издавање.

На стипендије		600
„ порез		94*77
Сума издавања са		694*77
Кад се одбије од прим. са	19.676	819*54 ² / ₁₀₀ .
Остаје на крају 1874. и то: а.) у готову		124*77 ² / ₁₀₀ .
б.) у растер. 1.176.—		
в.) у пр. об. 18.500.—	19.676	

VIII. СТИПЕНДИЈСКИ ФОНД ПЕТРА ВОЖИЋА.

А., Примање.

На крају 1873. остало: а. у готову		717*99 ² / ₁₀₀ .
б.) у обвез. једин. држав.		

	у обвезницама фор. н.	у готову фор. н.
дуга	8.000.—	
в.) у прив. об.	5.450.—	13.450
Од камата		476
Сума примања	13 450	1.193 99 ⁵ / ₁₀₀ .

Б., Издавање.

На стипендије		105
Сума издавања са		105
Кад се одбије од прим. са	13.450	1 193.99 ⁵ / ₁₀₀ .
Остаје на крају 1874. а.) у готову		1.088 99 ⁵ / ₁₀₀ .
б. у обв. једин. држ. дуга	8.000	
в. у привит. обвезницама	5.450	

IX. СТИПЕНДИЈСКИ ФОНД БЕСТОРА ДИМИТРИЈЕВИЋА.**А., Примање.**

На крају 1873. остало:		
а.) у готову		297.63 ⁵ / ₁₀₀ .
б.) у др. и друг. папир.	13.037·25 ⁵ / ₁₀₀ .	
в.) у приват. обвезницама	32.410	
Од камата		1.072·68
„ дивиденде		1.147
Исправци по примедбама на рачуне		4·50
Сума примања	45.447·25 ⁵ / ₁₀₀ .	2.521·81 ² / ₁₀₀ .

Б., Издавање.

На стипендије		1.650
„ порез		173·84
На поштарину		2
Сума издавања са		1.825 84 ⁵ / ₁₀₀ .

	у обвезницама фор. н.	у готову фор. н.
Кад одбије од примања са	45.445·25 ⁵ / ₁₀₀ .	2.525·81 ² / ₁₀₀ .
Остаје на крају 1874: а.) у готову		695·96 ⁷ / ₁₀₀ .
б.) у држав. и		
друг. пап.	13 027 25 ⁵ / ₁₀₀ .	
в.) у пр. об.	32.410 —	45 447·25 ⁵ / ₁₀₀ .

X. СТИПЕНДИЈСКИ ФОНД МИХАЈЛА ПАЈИЋА.**А., Примање.**

На крају 1873. остало: а.) у готову		295 36
б.) у др. об.	9.125·50	
в.) у пр. об.	10.115·52 ⁵ / ₁₀₀ .	19.241·2 ⁵ / ₁₀₀ .
од камата		1.163·78
Конвертирање државних папира (добивени нови за старе)		110
Сума примања	19.351·2 ⁵ / ₁₀₀ .	1.459·14

Б.) Издавање.

На стипендије		495·73
„ порез и друге пристојбе		32·72
Конвертирање државних папира (дати ови за оне под бр. 3. примања)		115·50
Сума издавања са	115·50	528·45
Кад се одбије од прим са	19.351 2 ⁵ / ₁₀₀ .	1.459·14
Остаје на крају 1874. и то:		
а.) у готову		930·69
б.) у др. об.	9120—	
в.) у пр. об.	10.115·52	19.235·52 ⁵ / ₁₀₀ .

Б Е Л Е Ш К Е.

Бурад од артије. У Вашингтону у Америци праве се од артије бурад у којима се држи и раззашиле шећер, воће, греч, брашно и. т. д. Бурад та праве се од дебеле артије, која се слени и притисне тако да очврене као дрво. Бурад се праве округла као цилиндери те су с тога zgodнија за товар; јер мање места заваћају. Лакша су у полак од дрвених буради, а јача и трајашнија и у 20 процената јефтинија од ових. Папир се прави од сламе и тако поред друге користи долази и та, те ће од сада слама своју цену имати.

Платно од перја. У Лондону у Енглеској изумели су, да од паперја живинског (од меканог перја)

од кокоши патке, гуске и т. д. ткаду платно. Платно је то много лакше и топлије од вуне, да се лако рољати, да се свакојако бојадисаги и непропушта воду.

Који је кромпир најбољи за сејање? Доказано је, да крупно семе и крупан кромпир даје, боље је садити од крупног кромпира окрајке (исечену парчад) него средан кромпир цео. Кад се измери тај исечен кромпир и узме толико исто средњег кромпира и једно и друго посеје се, онда ће се свако уверити, да и парчад од крупног кромпира много више плода дају, него цели средњи кромпири.

По овоме дакле јасно је, да што је крупнији семе, да је крупнији кромпир.

ДОПИСИ „ГЛАСА НАРОДА.“

У. П-ић. Стара Паланка. По обећању настављам:

Сећам се, да је епархијски школски одбор јошт оном лане, позвао општину нашу да отвори пошторну школу. Неби згорег било да баш и миматори људи у школу идемо, а камо ли још, да својој деци одуземо средства за образовање, то је доста жалосно! Каква

су данас времена, ако таки останемо, неће мо моћи ни мирно умрети. На последњем часу, кад се са овим светом праштали будемо, сетиће мо се наших недела, ал ће онда касно бити. Зар један од нас претресао је кости својих родитеља у гробу, не захваљујући им, што се нису о нашем образовању роди-

тељски старали. Сваки од родитеља носи на себи одговорност за своју децу. Тешко сваком оном детету, кога је природа немарним родитељима подарила!

На кућевном образовању детета, оснива се свако даље образовање, с тога су дужни родитељи децу своју, док су још мала и за школу неспособна, прво кућевно ваљано образовати, доцније старати се, им да деца редовно школу похађају и прилежно уче. Кад деца по школској уредби од школе решена су, дакле кад 12-ту годину наврше, пошто су 6 година школу похађали, нужно је до 15-те год. пофторну школу да посеђују, наравно у дане недељне и празничне, кад родитељи њихови зарад непотребују их, јер на тај начин, неће деца заборавити оно, што су до 12-те године у школи научили, а предостављам,

да субар у школи писати и читати течно научили, што ће им касније као одраслима за средство служити, да себи знања и науке из књига и јавних листова претети могу, и тим начином само, моћи ће мо себе научно развити, а кад то буде, по себи се разуме, мање ће мо и патити. Тада моћи ће мо отворено против сваке неправде, која нам се од других народности наноси, са успехом борити се. Без пофторне школе ни ова свакидашња готово ништа не вреди. Надамо се да ће се господа учитељи за пофторну школу заузети, те ћемо онда рећи да колико су себи пријатељ, да су толико и школи. Школско одбор нека пак чини своју дужност, нека пази да деца у школу иду, иначе ћемо и против њега окомити перо. Но опет с допуштеном наставићемо о другом чему.

Т Р Г О В И Н А.

У Пешти 26 пр. продавала се пол. цента шенице од 90 фун. по 5 ф. 40, а по 87 фун. за 5 фор. Јечам 72 фун. 2 ф. 65. н. Кукуруз 3 ф. 14. Пол. Цен. Зоб 50 фун. 2 ф. 24. н. Решица за Аугуст Септ. 10 ф. 25. н. У Араду 20 пр. м. 88 фун. шенице продавано по 4 ф. 50 Јечам 72 фун. 2 ф. 50 н. Кукуруза 86 фун. по 2 ф. 70 н. Отуда пишу да је у читавој околини усев добар. Решици банатској слабо је наудила ладноћа. Из Баје јављају да је тамо лена топла кишпа падала али због доцније ладноће да усев споро прти. Тамо је Пол.

Цен. шенице 4 ф. 40-45 н. Кукуруза 2 ф. 65 н. Јечма 70 фун. 2 ф. 45 н. У Старој Кањижи туже се такође на ладноћу а прошле седнице беше и мраз. Усев зимњи добро стоји, а пролећњи дивота. И кукуруз је никао лепо. У Бечу од 19 до 26 априла. Памук у цена се није изменила. Зејтин продаван је по 19 ф. 50 н. Шпиритус од раце или кромпира (30-33 града) по граду 43 н. Очишћен (37 гради) по граду 47. н. Шљивовица, на аков 20-22 града 22-34 н. Вуна слабо је пролазила Шефера мало је прошло по 18 $\frac{1}{2}$.

ПОДЛИСТАК.

ЈЕДАН ГЛАС ИЗ ТАВНИЦЕ.

од попа Л.

V.

Глас умуче за неко време; па онда опет поче:

Како је на пољу све мирно, све тихо. У сред те тишине, нешто у проласку као узбуђује оштро уво; је ли глас то, или је сан од каквога гласа?

И док се цео свет увија у шарене снове и у њих се уљуљкава, у мени се почиње да буди успомена на она времена, која прохујаше поред мене у неврат.

Како је свет био леп тада и весео! Како је жива и мила и чиста била радост у детета што је често седело поред мириснога цвета у присенци од дрвета или шипрага, послушкујући трепетање узбурканог лисја, гледајући цветне стабљике како се повијају и подижу по ветру, или је лутало по веселим шумарцима, или је јурило из све силе опруженом десницом у напред да ухвати шареног лепира, који је пред њим враголасто лепрњао!

Нити је тада било жалости за прошлосту, ни бриге за будућност, понекад само што би се свео по бакав лаган облачак, који се на први дах растурао. Сећаш ли се, сејо моја, како смо јутром трчкарали по росној трави, сећаш ли се наших игара по шуми, сећаш ли се оних тичијих гвездашца, за која си ме са склопљеним рукама и скоро кроз плач молила, да их не дирам, сећајући ме јадне мајке голуждраваца и туге њене, када би их ја однео?

И дани и године протицаше, и повучена сама у

себе, оборена тугом и миљем непознатим, душа, рашири своја тајанствена крила, очима ми се указа нов свет, дотле невиђен.

И након нежних снова, након сненања и маштања младићскога, наступише озбиљине дужности човекове, наступи велика, света борба где је пасти значало победити, где је умрети значило ускрснути.

И они падоше, и они победише, они које гледах како их танад обара или кукавички мач за земљу прикива.

И падоше, и победише они, који шапћући гласом сломијеним помињаше име отачбине, који умираше након тешких мучења на слами у тавницама.

Победна, славна чето јуначка, ти си сада близу мене, и говориш ми: Чујеш ли братац, старе мученике који нас с висине зову? Крунисани сјајем они прелазе, посланици бакански, из једнога краја на други, певајући победну песму будућности.

Врлине њихове, хватају корена у срцу народном, и његово куцање постаје брже, а земља и небо дркће, светови сјактајући у безкончаности говоре један другоме: Страшни ће суд правде божије да се одпочне; јесте ли осетили где прохуја дах господа бога?

Глас умуче на ново, као да се прелио у једанпут у тишину. Па онда, наједан пут подиже се из нова, разлежући се на далеко:

Они су оковали тело, али се душа смеје, она је слободна!

VI.

Господе, твоја су наређења недокучна. Ко је про-
никао дубину твоје правде и бездану твоје му-
дрости?

Твоја мудрост има скривених тајана на дну ве-
чне светлости која те осјава унутрашње, а најузви-
шенији међу твојим створовима наличи на малу ти-
чицу која скакуће на обали безкрајнога мора.

Па опет Господе, допусти у доброту својој и ми-
лости као отац благи, допусти слуги твоме да те
замоли, да му разгониш сумњу, која га мучи и да у-
толиш бољу која, му је на души.

Након страшних дана, након бесног олуја, земља
опет озелени, дрва се заодеше листом и цветом, на-
дање је бујало екуда. Одасвуд чуле су се речи: Ви који
патите, убришите сузе, извор ћи им ево већ пресу-
шити. Зар ми нисмо? Када жетва дође нико у вече
неће поћи дома празном руком ни жалостан.

Отачбина велика и силна подиће у вис главу, коју

су толико понижавали; закон ће бити највећи госпо-
дар, а слобода ће процветати на све стране.

Господе, је ли то све речено било?

Али твоја је воља била друго

Господе, ето што ме буни, и што буни и многе
друге. Народи се погледају у чуду, и питају се где
је правда твоја, где твоје провиђење?

Нека се запитају боље јесу ли били, јесу ли спремни
били готови да прихвате добро која желе а које ја
за њих справљам.

Шта је право? Знају ли то они? А знају ли они
шта је то дужност? Имају ли они појма у себи о
томе? Они хоће слободу, а незнају да је слобода за-
борав на самога себе, да је слобода братинство; да
је слобода љубав. Не, нужно им је било још и то ис-
кушење

Чедо времена, теби је све дуго: иди и казуј народу
ово шта си сада чуо.

Л И С Т А К.

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

На граници црногорској поздравно је председник сената
Цара аустријскога и војска црногорска чинила је параду, која
се цару допала. Важно је да је код Драгаља које је место познато
из бокељског устанка један старац од 80 година поклатио се
цару у име народа и рекао да ће свјгда за цара свог крв
лити и његове заповести слушати на што је намесник Родић
у име царево одговорио да им цар опрашта што су се за
часак заборавили били и да се нада да Бокези одада неће
заборављати веру, коју преко тога старца Цару дадоше.

— Од 1. јуна о. г. хрватској жандармерији заповедаће ма-
дарски хонведски министар.

— У Грчкој променуло се 27. пр. м. министарство, и скло-
пљено је ново из чланова народне странке. Трикупи је председник.

— У Шпанији рат те рат. Сад се опет јавља да је мадри-
тска влада наредила да се рат што жешће и озбиљније продужи.

— Цар руски приспео је 28. при. м. у Берлин. цар је носио
пруску и Виљем руску униформу. Цара је допратио кнез
Горчеков и обојца су била тај дан код кнеза Бизмарка у походу.

— Из Цариграда јавља се да је неки Константин-ефенди од-
путовао у Црну-Гору, да се једном сврши распра због подго-
ричког покоља.

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Црногорски кнез Никола) добио је од нашега Цара орден
Св. Стефана и наименован је за господара регименте 29. грофа
Туна, која се регимента из Бечкеречког среза попуњује.

(Педесето-годишњица једног слагача) У недељу 5. о. м сла-
виће слагачи у Новоме Саду педесет година од како је Кајетан
Фихт, који им је друг, слагачем постао.

(Пострадалима од ватре) која се у Мељкуту 11. пр. м де-
сила којом је приликом изгорело 60 кућа, даровао је барон
Рудић 400 ф. а вр. и осим тога првих дана издржавао је мно-
ге раном.

(Шопроњски институт за сироте ћери официрске) узинуће
се, што је министар хтео да се у њему и маџарски учи на се
официри боје, да се иде за тим, да се институт помађари.

(Само ко маџарски зна) може бити чиновник код жељезница
и на поштама, тако наређују министри маџарски. Ма којим
језиком да пишеш жељезничким и поштанским званијама, они
ти маџарски морају одговарати.

(Конференцији бирачка риђичког изборног среза). У Гари
била је 27. пр. о. м. конференција бирачка на којој беху би-
рачи из читавог среза осим из Стајинића и ту је сложила се
левичарска странка са бив. деаковом, изјавила поверење
влади и позвала г. Павла Шомшића, да и на даље тај срез
заступа.

(Ради грађења крајинске жељезнице) отишле су депутације
из свију регимената и вароша крајинских Цару у Фијуму
да га моле, да нареди да се то грађење што пре одпочне.

(Навада у јашењу). 20. априла одјашио је неки Павле Сал-
ви из Пеште у Париз камо мисли стићи 11. марта у јутру
дакле за 15 дана.

РЕД И Л О В И Д Б Е.

ПУТНИЧКИХ ЦАРОБРОДА ИЗ НОВ. САДА ОД 12. МАРТА 1875.

У Земун и Београд: уторником и петком после 7 сати
у јутро.

У Тител Земун, Београд и Оршаву: уторком и пет-
ком око поноћи.

У Пешту: понедељником и петком у 6 сати у јутро, а
недељом, средом четвртком и суботом после пола 11 сати пре
подне.

Долазак лађи у Н. Сад: Из Пеште уторником, чет-
вртком, петком и недељом у 7 сати у јутро, а уторком и петком
око поноћи.

Из Земуна средом, и суботом у пола 11 сати пре подне.

Из Оршаве: понедељником, и петком око 1 сата у јутро.

У Новом Саду 12. марта 1875.